

PROVINCIE UTRECHT

ACTUALISATIE 2022

UITVOERINGSAGENDA CIRCULAIRE SAMENLEVING 2021-2023

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
1.1 Van lineair naar circulair	4
1.2 Een adaptieve uitvoeringsagenda	5
1.3 Wat willen we bereiken?	6
1.4 Leeswijzer	6
2. UITGANGSPUNTEN	7
2.1 Uitgangspunt 1: Circulariteit als integraal onderdeel van beleid en uitvoering, niet als project	7
2.2 Uitgangspunt 2: Wijze en snelheid verschilt per beleidsthema	8
2.3 Uitgangspunt 3: Bewustwording staat centraal	8
3. DE ACTIVITEITEN	9
3.1 De lijnorganisatie	16
3.2 Het opgaveteam	17
4. SAMENWERKING MET PARTNERS	18
5. MONITORING EN DOORONTWIKKELING	19
5.1 Monitoren van de activiteiten	19
5.2 Uitwerking visies, doelen en activiteiten	20

1. INLEIDING

1.1 VAN LINEAIR NAAR CIRCULAIR

Slim en spaarzaam omgaan met producten, componenten en grondstoffen om ook toekomstige generaties een welvend perspectief te bieden. Dat is de kern van een circulaire samenleving. In lijn met afspraken in het coalitieakkoord (2019) en het nationale grondstoffenakkoord (2017) werkt de provincie Utrecht toe naar een circulaire regio. Zo willen we bijdragen aan een transitie van een lineaire naar een circulaire samenleving.

In de separate *Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050* geven we onze visie op onze rol in deze transitie. Het doel van de circulaire transitie in de regio is driedelig:

1. het verbeteren van de leveringszekerheid van producten, componenten en grondstoffen;
2. het verminderen van de milieudruk van materiaalgebruik
3. het ontwikkelen van een toekomstgerichte regionale economie

Dat vraagt om het stimuleren en uitbouwen van circulaire initiatieven, het ombouwen van bestaande ketens en het beheerst afbouwen van activiteiten die strijdig zijn met circulaire principes. De overgang naar een circulaire economie biedt zo een wenkend toekomstperspectief voor het behouden en creëren van waarde voor de samenleving.

Door de groei van de wereldbevolking en de welvaart is ons grondstoffengebruik in de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Dit leidt ertoe dat de er in toenemende mate risico's ontstaan voor de levering van kritieke grondstoffen en materialen¹. De coronacrisis zorgt ervoor dat verschillende landen kritisch kijken naar de manier waarop hun toeleveringsketens zijn georganiseerd. Ook zijn veel van de natuur- en milieuproblemen in de kern te herleiden tot onze (verspillende) omgang met grondstoffen².

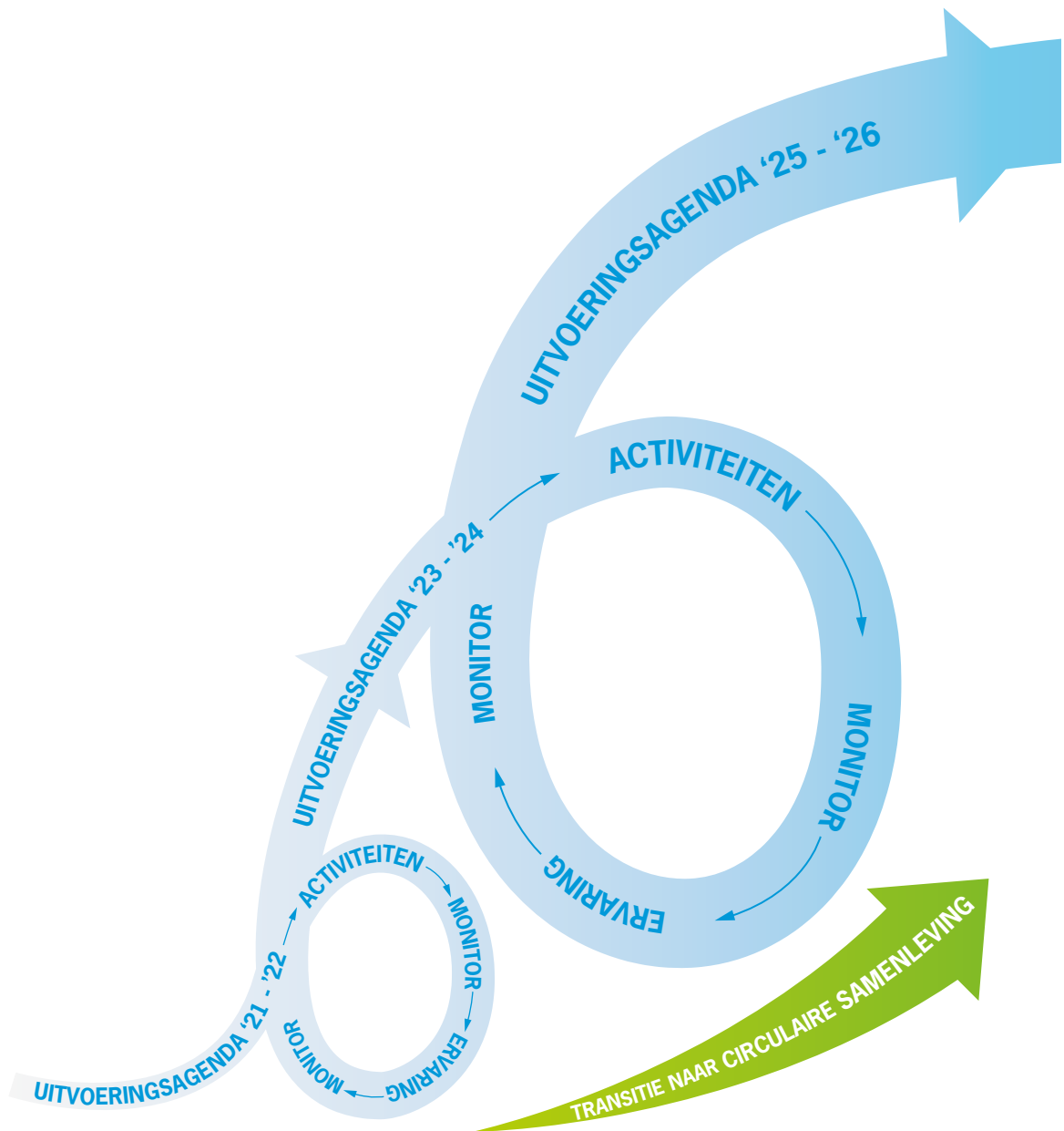
Een transitie van de take-make-waste mentaliteit, het lineaire systeem, naar een circulaire benadering van grondstoffen is van groot economisch en ecologisch belang. Het maken van economische- en beleidskeuzes met als uitgangspunt het waardebehoud van materialen en van onze leefomgeving, biedt ook veel kansen voor vernieuwing. Een toekomstbestendige economie vraagt om innovaties op het gebied van investeren, produceren en consumeren waarin ecologische en sociale waarden (soms letterlijk) meetellen in het maken van economische afwegingen.

¹ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42881/attachments/1/translations/en/renditions/native>

² PBL, *Integrale Circulaire Economie Rapportage*, conceptversie september 2020

1.2 EEN ADAPTIEVE UITVOERINGSAGENDA

De voorliggende uitvoeringsagenda geeft inzicht in waar de provincie op dit moment staat in de circulaire transitie, en waar we als organisatie naartoe willen bewegen. De agenda is bewust kortlopend (2021-2022) zodat nieuwe inzichten en ervaringen, zowel van binnen als van buiten de provinciale organisatie, kunnen worden meegenomen in de jaarlijkse actualisatie van de uitvoeringsagenda (lerende organisatie). De voortgang van de uitvoeringsagenda wordt ingebed in de begrotingscyclus, en door het opgaveteam gemonitord. Daarmee vormen de circulaire beleidsvisie en uitvoeringsagenda levende documenten, die meebewegen in de circulaire transitie.

Figuur 1: Actualisatie cyclus van de uitvoeringsagenda circulaire samenleving (lerende organisatie).

1.3 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Met de uitvoeringsagenda willen we op de korte termijn invulling geven aan de doelstellingen op de lange termijn uit de beleidsvisie:

Figuur 2: Drie doelen van de circulaire transitie in de regio. Voor uitleg zie *Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050*.

Uitgangspunt daarbij is dat circulariteit geïntegreerd is in het provinciale beleid en uitvoering, en niet wordt georganiseerd als apart project. Voor de interne organisatie betekent dit dat alle beleidsteams binnen de provincie dan ook geleidelijk overschakelen op 'circulair denken en werken'. En dat ook zij zich de veranderingen moeten kunnen eigen maken, die horen bij deze maatschappelijke transitie, waarbij het gaat om anders denken, en daardoor anders doen en anders samenwerken. Dat vergt een bewustwordingsproces, ook intern.

1.4 LEESWIJZER

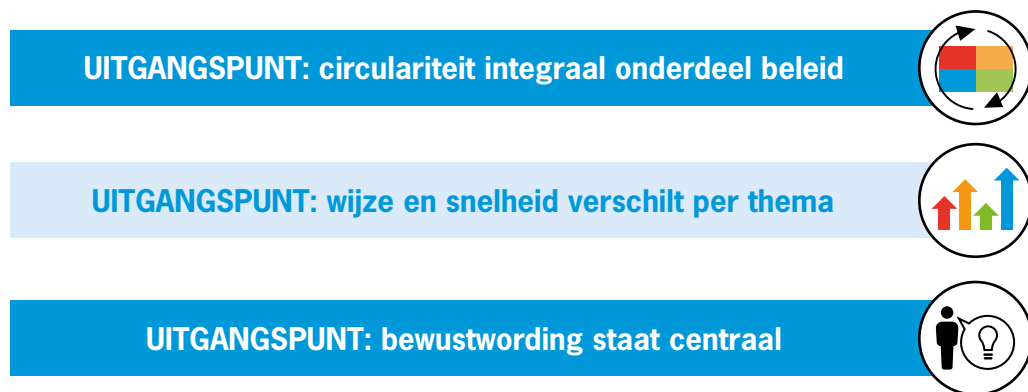
Deze uitvoeringsagenda is opgesteld door het opgaveteam 'Utrecht 2050, Circulaire topregio', met inbreng van experts vanuit alle provinciale programma's.

- **HOOFDSTUK 2** gaat in de op uitgangspunten die ten grondslag liggen aan deze uitvoeringsagenda.
- **HOOFDSTUK 3** beschrijft de activiteiten van de (lijn)organisatie in de uitvoeringsagenda, en geeft toelichting op de rol van het circulaire opgaveteam.
- **HOOFDSTUK 4** gaat vervolgens in op samenwerking met onze regionale partners om de transitie naar circulaire samenleving te stimuleren.
- Tot slot komt in **HOOFDSTUK 5** de monitoring van de uitvoeringsagenda aan de orde, met doorkijk naar de verdere ontwikkeling van de circulaire opgave waar we als provincie voor staan.

2. UITGANGSPUNTEN

De uitvoeringagenda 'circulaire samenleving 2021-2022' heeft als doel om de transitie naar circulaire samenleving te versnellen. De agenda geeft uitvoering aan de circulaire ambities in het provinciale coalitieakkoord en de beleidsvisie circulaire samenleving, en kent drie uitgangspunten.

Figuur 3: Drie uitgangspunten uitvoeringsagenda circulaire samenleving 2021-2022.

2.1 UITGANGSPUNT 1:

CIRCULARITEIT ALS INTEGRAAL ONDERDEEL VAN BELEID EN UITVOERING, NIET ALS PROJECT

Het eerste uitgangspunt van deze agenda is dat we de versnelling van de circulaire transitie beschouwen als een integraal onderdeel van beleid en uitvoering, en niet als een apart beleidsterrein. De invulling van de transitie naar een circulaire samenleving wordt door de beleidsmakers en -uitvoerders zelf op een integrale wijze opgepakt, en niet (weg)georganiseerd in een afzonderlijke projectorganisatie. De primaire taak van het circulaire opgaveteam is het ondersteunen van de organisatie bij deze interne borging, waarbij de komende periode specifieke aandacht uitgaat naar circulair opdrachtgeverschap en inkoopkracht van de provincie.

2.2 UITGANGSPUNT 2:

WIJZE EN SNELHEID BORGEN VAN CIRCULAIRE DOELEN EN ACTIVITEITEN VERSCHILT PER BELEIDSTHEMA

Op welke wijze en met welke snelheid circulariteit een vanzelfsprekend onderdeel wordt van de verschillende programma's van de provincie, verschilt per beleidsthema of sector. Dat de status van de transitie er in onze organisatie bij verschillende programma's verschillend voorstaat, dat de transitie op verschillende plekken in de organisatie verschillende vraagstukken, kansen en belemmeringen met zich meebrengt, wordt gereflecteerd door deze uitvoeringsagenda. Daarmee komen we tot het tweede uitgangspunt van deze agenda. De transitiedynamiek verschilt per beleidsthema. En daarmee de inzet en effectiviteit van instrumenten.

2.3 UITGANGSPUNT 3:

BEWUSTWORDING STAAT CENTRAAL, EXTERN, MAAR OOK INTERN VOOR PROVINCIE

Ten derde erkennen we dat pas wanneer voldoende mensen op een andere, circulaire manier zijn gaan denken, organiseren en handelen, er sprake zal zijn van een echte transitie. Dan zijn de systeemgrenzen verlegd en is een nieuw systeem gevormd. Ruimte geven aan koplopers is belangrijk maar het peloton moet meegenomen worden. Op die manier bekeken is ook onze eigen provinciale organisatie een weerspiegeling van de samenleving. Om grondstofvraagstukken als vanzelfsprekend onderdeel te laten zijn van een afweging bij het opstellen van provinciale doelen en activiteiten, is meer bewustwording noodzakelijk. "Je gaat het pas zien als je het doorhebt."

Bij het formuleren van nieuwe activiteiten is in deze uitvoeringsagenda daarom gekozen voor het inzetten op meer bewustwording van de eigen organisatie. In belangrijke beleidsthema's als circulaire bouw, gebiedsontwikkeling, water, landbouw en inkoop zijn er koplopers (in onze provincie) actief die in de praktijk circulaire innovaties hebben ontwikkeld en getest. Er is bij onze regionale partners zicht op dingen die werken, waar geïnvesteerd moet worden, waar opgebouwd en waar afgebroken.

Het streven naar grotere interne bewustwording noopt om aan de slag te gaan met wat er al bekend is, en bij te dragen aan nieuwe ontwikkelingen. Alle nieuwe activiteiten die bijdragen aan het ontwikkelen van meer kennis en het opdoen van ervaring ten behoeve van de bewustwording beschouwen wij als gewenste richting en het brengen van de noodzakelijke versnelling in deze fase van de transitie van de interne organisatie.

3. DE ACTIVITEITEN

Deze eerste uitvoeringsagenda benoemt concrete stappen die de provincie zet om de transitie naar een circulaire samenleving te stimuleren. Daarmee wordt invulling gegeven aan de circulaire ambities in het coalitieakkoord 2019-2023: Nieuwe energie voor Utrecht. De provincie werkt daarin opgave-gestuurd. De ‘circulaire opgave’ raakt vele teams (en domeinen) binnen de provincie; deze teams kunnen binnen hun beleidsveld bijdragen. Het werken aan de doelstellingen voor een circulaire samenleving ligt dan ook bij al deze teams, die voor het realiseren van resultaten samenwerking zoeken binnen en buiten de provincie. De circulaire transitie is een maatschappelijke opgave, die integraal onderdeel uitmaakt van provinciaal beleid en uitvoering. Alle beleidsteams binnen de provincie zullen dan ook geleidelijk overschakelen op ‘circulair denken en werken’. Hoe het transitieproces van lineair werken naar circulair werken verloopt verschilt per beleidsveld en per sector, en daarom zijn de beleidsteams leidend. De teams kunnen relatief zelfstandig met de opgave aan de slag, hebben een helder tijdpad en centrale doelstellingen van de concernbrede opgave voor ogen en worden daar waar nodig ondersteund vanuit de concernopgave.

In de linkerkolommen staan de activiteiten die we reeds uitvoeren of gaan uitvoeren. In rechterkolommen staan ideeën voor nieuwe activiteiten die we eventueel kunnen uitvoeren, maar waarvoor in dat geval eerst verder moet worden verkend welke capaciteit daarvoor nodig en beschikbaar is. Verdere uitwerking van de rechterkolom kan eventueel leiden tot een claim in de eerstvolgende kadernota.

1. RUIMTELIJKE ORDENING	
Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<ul style="list-style-type: none"> • Circulair opnemen in regionaal programmeren wonen en werken • Gebiedsgericht circulair ontwerpen door handreiking, tool-kit en inspiratiegids • Circulair in Groen Groeit Mee • Kennisopbouw door netwerkparticipatie • Anticiperen op nationaal circulair beleid • Circulariteit verder brengen in het woningbouwprogramma via convenant Duurzaam Bouwen; • Financiering ROM voor roadmap Circulair Bouwen • Workshop materiaalpaspoorten aan gemeenten • Kennisontwikkeling circulariteit voor bouwplannen Vliegbasis Soesterberg • Participatie City Deal Circulair en Conceptueel Bouwen • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij de teams SRO, GRO en VW 	

2. LANDELIJK GEBIED

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<ul style="list-style-type: none"> • Pilot producerende ecosysteemdiensten (Marickenland) • Circulariteit borgen bij natuureducatie • Ontwikkelen integrale aanpak voor de melkveehouderij • Inzet van plattelandscoaches (o.a. sanering asbestdaken en plaatsen zonnepanelen) • Regiodeal Foodvalley (circulariteit intensieve veehouderij) • Subsidierегeling duurzame waardeketens • Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur • Circulaire invulling geven aan beleid Vrijkomende Agrarische Bebouwing • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij de teams van domein Landelijke Leefomgeving 	

3. BODEM, WATER, MILIEU

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<p>KLIMAATADAPTATIE EN -VERANDERING</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waterbesparing door consumenten en bedrijven samen met drinkwaterbedrijven en waterschappen • Vergroten zelfvoorzienendheid voor watervragende functies • Proefpolder kringlooplandbouw (AGV) • Ontwikkelen groenblauwe richting bedrijventerreinen (infiltratie) • TKI traject Nieuwegein hergebruik stedelijk water • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij team klimaatadaptatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Kringlooplandschappen / duurzaam bodemgebruik

3. BODEM, WATER, MILIEU (VERVOLG)

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<p>WATER EN BODEM</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennisontwikkeling onderwaterinfiltratie / water infiltratie systemen • Uitbouwen samenwerking binnen Utrecht Cirkelregio • Vergroten van infiltratie regenwater op de Heuvelrug (Blauwe Agenda) • Uitwerken regionale verdringsreeks cat 3 en 4 oppervlaktewater • Recirculatie spoelwater en proceswater bij bodemsaneringen • Aanpak diffuse verontreinigingen (lood, PFAS, DDT) • Voorkomen erfafspoeling (gewasbeschermingsmiddelen) • Bijdragen aan handelingsperspectief droogte (ZON) • Verminderen gebruik fossiele brandstoffen door energie uit bodem en ondergrond • Aanwijzen reserveringsgebieden toekomstige drinkwatervoorziening (ASV) • Opstellen actie-agenda klimaatadaptatie en landbouw (waar circulaire acties onderdeel van zijn) • Vergroten waterconservering Utrechtse watersysteem ten behoeve van perioden met droogte • Organisatie Masterclasses Introductie Zeer Zorgwekkende Stoffen en regelgeving voor bedrijven • Verkenning rol voor provincie in circulair waterbeheer (in Bodem en Waterprogramma 2022-2027 opgenomen met waterpartners) • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij team Water en Bodem 	
<p>MILIEU</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkenning voor opnemen van circulariteit in het JUP 2023 • Verkenning van kansen om circulariteit te verankeren in VTH instrumentarium • Participeren in interprovinciaal overleg over circulariteit in MTH domein • Verkenning van kansen om circulariteit te verankeren in domein Gezonde Leefomgeving, bijvoorbeeld via omgevingsvisie • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij teams Milieu en VTH 	

4. ENERGIETRANSITIE

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<ul style="list-style-type: none"> • Verkenning mogelijkheden circulariteit bij woningcorporaties • Uitwerken visie op circulariteit in het programma energietransitie van de provincie, incl. kennisopbouw rol van kritieke materialen in de energietransitie • Subsidiegeleiding voor circulaire isolatiematerialen, innovatieve pilots en haalbaarheidsstudies voor het onderwerp Circulaire energietransitie. • Organiseren capaciteit bij Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) voor aanjagen potentiële pilots circulaire energietransitie • Deelname Innofest Validatielab Utrecht met pilot circulaire energietransitie • Inzet op brede verduurzaming van Utrechtse cultuursector (poppodia, theaters en musea) als onderdeel van het ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed • Opname van extra punten bij eigen inkoop van zonnepanelen voor gebruik van 2e hands zonnepanelen. • Inzet van duurzaamheidscoach voor maatschappelijke organisaties voor actieve ondersteuning op het gebied van energie en circulariteit. • Vervolg recycling zonnepanelen - einde levensduur aan leverancier (IPO) • Ontwikkelen voorstel voor stimuleren circulair bouwen bij zorginstellingen • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij de team energietransitie 	<ul style="list-style-type: none"> • Circulariteit slim combineren met energie en woningbouw in Regionaal Programmeren Wonen en Werken

5. BEREIKBAARHEID I – ALGEMEEN

6. BEREIKBAAR II – OV

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling Monitoringssysteem MOB t.b.v. GWW CO2 en grondstoffen • Twee pilots materiaalpaspoorten • Plan van Aanpak circulair assetmanagement • Opstellen regionale inhoudelijke koers voor verduurzaming tot 2030 • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij de teams domein mobiliteit 	
<p>SLIMME MOBILITEIT (SMART MOBILITY)</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilot MaaS Leidsche Rijn 	
<p>OV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Circulariteit meenemen in proces aanbesteding nieuwe OV-concessie. • Transitie naar Zero-emissie bussen in de nieuwe OV-concessie, met circulariteit 	
<p>(VAAR)WEGEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Experimenteren met MKI en MPG • In beeld brengen 0-meting materiaalgebruik • Verkennen ontwikkelingen inkoopstrategieën en aanbestedingscriteria 	
<p>GOEDERENVERVOER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van overslagpunten voor gebundelde, schone, stille en zuinige bevoorrading aan randen van steden en kernen 	

7. CULTUUR EN ERFGOED

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<ul style="list-style-type: none"> • Verkenning mogelijkheden Circulaire biënnale • Regeling Erfgoedparels • Gratis energiescan erfgoed • Verduurzaming monumentale kerken • Hanteren Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg • Rendabel maken van gebruik en hergebruik van erfgoed • Duurzaamheidschecks Monumentenwacht Utrecht • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij team Cultuur en Erfgoed 	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen mogelijkheden circulariteit verankeren in festivalbeleid, waaronder Green Deal Circulaire Festivals

8. ECONOMIE

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<ul style="list-style-type: none"> • Verkenning implementatie van circulair in het onderwijs samen met onderwijs en bedrijfsleven • Bijdragen aan bewustwording van nut en mogelijkheden van circulaire bedrijfsvoering • Nulmeting circulair ondernemerschap in de provincie i.s.m. gemeenten • Organiseren van netwerkevents voor bedrijven, kennisinstellingen en overheden, gericht op de thema's van de Regionale Economische Agenda (REA), zoals circulair • Ontwikkeling van nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden binnen de thema's van de Regionale Economische Agenda (REA), zoals circulair • Ondersteuning van startups gericht op circulair • Uitwerken van circulair business development met de ROM • (Streven naar) eerste financiering van circulaire innovaties • Verkenning opnemen van circulariteit bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen, in samenwerking met OMU • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij de teams economie en recreatie • Onderzoek naar effectieve inzet van ketenregisseurs 	

9. BESTUUR

Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)

- Verkennen van de mogelijkheden om het onderwerp circulariteit meer aandacht te geven in de Staat van Utrecht
- Signaleren van nieuwe Europese beleidsontwikkelingen en beleidsbeïnvloedingsmogelijkheden op het gebied van circulaire economie/samenleving, en ondersteunen de organisatie bij het benutten ervan.
- Signaleren van kennisuitwisselingsmogelijkheden op het gebied van circulaire economie/samenleving binnen Europese projecten, netwerken en events
- Meenemen van circulariteit in de verkenning voor een regionaal co-financieringsfonds voor Europese projecten.
- Meenemen van circulariteit in de verkenning voor potentiële partnerregio's voor Utrecht in Europa.
- Verkenning van Europese financieringsmogelijkheden voor opgaven en projecten uit de uitvoeringsagenda Circulariteit.
- Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij de teams van het domein Bestuur, Directieondersteuning en Opgaven

Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)

- Bestuurlijk netwerk van de Alliantie Cirkelregio Utrecht opnemen in het overzicht van samenwerkingsverbanden
- Bezien of resultaten van het lopende onderzoek naar regionaal circulair inkopen onderdeel kunnen uitmaken van de huidige kennispositie van de provincie Utrecht.

CONCERNOPGAVE CIRCULAIRE SAMENLEVING

- Agendering, kennisdeling, ondersteuning en stimulering van de bewustwording van de transitie naar een circulaire economie in de organisatie, bij gemeenten, en bij ondernemers en andere private organisaties
- Aantrekken extra capaciteit voor circulaire concern-opgave conform kadernota 2021
- Jaarlijkse actualisatie van circulaire uitvoeringsagenda, o.a. op basis van monitoring
- Doorontwikkelen van een regionale grondstoffen-strategie
- Versnellen van circulair opdrachtgeverschap en inkopen, in en buiten de organisatie
- Ondersteunen van regionale kennisinfrastructuur en slagkracht met partners
- Lidmaatschap Leernetwerk Cirkelstad voor de hele organisatie
- Bijdrage IPO ontwikkelpaden 'monitoring circulair' en 'circulaire ecosystemen'
- Opbouwen regionaal netwerk voor regionale acquisitie middelen Rijk/Europa
- Versterken interne en externe communicatie circulariteit
- Coördinatie Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij alle teams

10. OVERHEAD	
Zekere activiteiten (gestart of gaan starten)	Mogelijke nieuwe activiteiten (eventueel nader te verkennen)
<ul style="list-style-type: none"> • Circulair inkopen – contractmanagement (concern) • Circulair inkopen – nieuw inkoopbeleid (concern) • Aandacht voor circulair inkopen in BV Beter • Aantrekken capaciteit circulair opdrachtgeverschap conform kadernota 2021 (integraal) • Circulariteit in Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren (concern) • Kerst en relatiegeschenken circulair • Het echte papierloze kantoor • Opstellen materialenpaspoort van het gebouw bij renovatie verdiepingen kantoorpand • Uitvoeren grondstoffenscan van het Provinciehuis (in- en uitstroom van materialen) • Circulariteit bij zonnepanelen provinciaal vastgoed • Het circulaire restaurant: Bouwkundig • Het circulaire restaurant: Bedrijfs catering, Green Dish en Green Deal Catering (voedselverspilling en eiwittransitie) • Vergroten van de zichtbaarheid van het circulaire werk van de provincie • Ontwikkelen van interne en externe communicatie-strategie over circulaire transitie. • Fase 1 Strategieontwikkeling: Kennisontwikkeling en bewustwording circulariteit bij de teams van het domein Bedrijfsvoering 	

3.1 DE LIJNORGANISATIE

De uitvoeringsagenda bestaat deels uit een inventarisatie van reeds lopende activiteiten van de diverse programma's die nog niet eerder als circulair zijn gepresenteerd, en deels uit ideeën over nieuwe activiteiten binnen de programma's (Bijlage A). Bij het opstellen van deze uitvoeringsagenda is de recent vastgestelde doelenboom van de provincie als startpunt genomen en bekeken welke meerjarendoelen op dit moment aansluiten bij de circulaire transitie. Om een goed beeld te krijgen van waar we als organisatie nu staan, is vervolgens geïnventariseerd welke lopende activiteiten bij deze meerjarendoelen reeds bijdragen aan de transitie naar een circulaire samenleving. Daarbij zijn ook die activiteiten opgenomen die nog opgezet moeten worden, maar waarvoor plannen gevorderd zijn en de noodzakelijke middelen reeds geborgd in de huidige begroting van de programma's.

Daarnaast is bekeken welke activiteiten eventueel nieuw ontwikkeld kunnen worden aansluitend bij welk meerjarendoel (of beleidsdoel). In lijn met het derde uitgangspunt van deze uitvoeringsagenda zijn deze eventuele nieuwe activiteiten voornamelijk ingestoken op het verbreden van de interne bewustwording en kennisopbouw. Ook in 2022 zal de wenselijkheid van nieuwe activiteiten verder worden verkend, inclusief de daarvoor beschikbare en benodigde middelen. Het is mogelijk dat dat proces voor een bepaalde activiteit zal leiden tot een claim in de eerstvolgende kadernota.

3.2 HET CONCERN OPGAVETEAM

De primaire taken van het concern opgaveteam is het ondersteunen en adviseren van de (lijn-)organisatie bij de interne borging van circulariteit, het bijhouden van de voortgang en het jaarlijks bijstellen van de uitvoeringsagenda op basis van voortschrijdende inzichten.

Het opgaveteam helpt de lijnorganisatie met bewustwording, kennisopbouw, visie- en planvorming, samenwerking met externe partners en het identificeren en inzichtelijk maken van knelpunten om binnen de beleidsthema's stappen te kunnen zetten. Dat is bij elke opgave, elk beleidsthema anders en betekent dus maatwerk. De komende periode gaat daarbij specifiek aandacht uit naar het ondersteunen van circulair opdrachtgeverschap en het inzetten van de inkoopkracht van de provincie.

Daarnaast houdt het opgaveteam zich bezig het mobiliseren en bundelen van beschikbare kennis en uitbreiden van een regionale kennisinfrastructuur. Er bestaat al veel informatie die misschien nu nog niet binnen de organisatie bekend is of niet op de juiste plek beschikbaar is. Gebruik maken en bundelen van interne en externe beschikbare kennis en het stimuleren van kennisontwikkeling waar dit echt noodzakelijk is, kan provinciale medewerkers de steun in de rug geven om circulaire economie in hun eigen werk te integreren. Zo kunnen zij de vertaalslag maken van de algemene beleidsdoelen naar hun eigen handelen.

In het verlengde van deze kennisontwikkeling liggen datavraagstukken waarmee inzicht kan worden ontwikkeld. Datamanagement door het opgaveteam speelt een cruciale rol bij integrale ondersteuning van een circulaire transitie, en de ontwikkeling van een regionale grondstoffenstrategie zoals aangegeven in het coalitieakkoord 'Nieuwe Energie voor Utrecht 2019-2023'. Inzicht op basis van accurate en actuele data helpt (de lijnorganisatie) bij kennisopbouw, het maken keuzes, onderbouwde bijsturing van doelen en activiteiten, het meten van het effect van activiteiten, en kan bijdragen aan het vergroten van de bewustwording. Bovendien gaat de circulaire transitie hand in hand met de digitale transitie. Zo wordt er bijvoorbeeld door verschillende partijen hard gewerkt aan het in kaart brengen van grondstoffenvoorraden en -stromen over de gehele keten, de toepassing van materiaalpaspoorten, het digitaal samenbrengen van vraag en aanbod, en het ontwikkelen van nieuwe waarderings-, investerings- en financieringsmodellen. Het opgaveteam houdt deze ontwikkelingen zo goed mogelijk bij en benut kansen waar die zich voordoen.

De taken van het concern opgaveteam voor de periode 2021-2023 zijn:

- Advisering interne organisatie bij borgen circulariteit in beleid en uitvoering;
- Jaarlijkse actualisatie van de uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving;
- Ontwikkelen van een regionale grondstoffenstrategie;
- Versnellen van circulair opdrachtgeverschap en inkopen, inclusief een nulmeting en te komen tot een regionaal ondersteuningspunt voor circulair inkopen;
- Ondersteunen van regionale kennisinfrastructuur en slagkracht met partners;
- Faciliteren van het proces waarmee we de komende periode met alle domeinen gaan werken aan kennisontwikkeling en bewustwording over circulariteit;
- De langetermijnbeleidsvisie te vertalen naar een ontwikkeling van een organisatiebrede circulaire middellangetermijnstrategie;
- Het in beeld brengen van de financiële consequenties van circulair inkopen en de inzichten daarvan indien nodig te betrekken bij de P&C cyclus in de komende jaren

4. SAMENWERKING MET PARTNERS

De circulaire transitie kan alleen worden gerealiseerd door samen te werken. Met elkaar, en met onze partners. Het netwerk dat wij met elkaar vormen is de basis voor beweging. Voor ombouw, opbouw en afbouw van denkpatronen en praktijken. Activiteiten die worden uitgevoerd binnen de verschillende programma's staan in verbinding met het bredere regionale netwerk van partners, en zullen daar dus zowel impulsen van ontvangen als impulsen aan geven.

Zowel bij onze ondernemers, onze kennisinstellingen, onze non-profit instellingen als bij collega-overheden zijn koplopers actief die signalen afgeven graag met ons samen te werken aan de circulaire transitie. Netwerken zoals Cirkelregio Utrecht, het Living Lab Regio Foodvalley Circulair en Platform Groene Hart Werkt! bieden een regionale kennisinfrastructuur en steunpunten waarmee de lijnorganisatie samen kan optrekken om impactvolle regionale resultaten te behalen. Wat weten onze partners al? Wat willen onze partners? Hoe kunnen we samen optrekken? Het circulaire opgaveteam ondersteunt de organisatie door het bijhouden van kansen bij en wensen van onze regionale partners voor de verschillende beleidsthema's, en communiceert deze intern als onderdeel van het bewustwordingsproces. Ook samenwerking tussen provincies vindt plaats, waarbij onder meer afstemming wordt gezocht met landelijke en Europese ontwikkelingen zodat we de circulaire beweging in eenheid en uniformiteit kracht kunnen bijzetten.

Met het oog op de toekomst vragen wij onze partners met kennis, ideeën, wensen of juist zorgen van zich te laten horen en zich te laten zien aan de organisatie. Een goed voorbeeld daarvan is het door partners in 2019 gepresenteerde manifest 'Circulaire Topregio Utrecht 2050'. Andersom zal de provincie actief het gesprek aangaan met partners en zoeken naar mogelijkheden om de samenwerking te versterken. Het uitgangspunt is dat de verbinding wordt gezocht met en door de verschillende beleidsvelden zelf, omdat per thema verschillende vraagstukken bij verschillende stakeholders spelen. Bezien vanuit de positie om de organisatie te ondersteunen bij de borging van circulariteit, wordt door het opgaveteam verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de regionale kennisinfrastructuur en het ondersteunen van onze regionale partners om zich hoorbaar en zichtbaar te kunnen maken.

Voor de jaarlijkse actualisatie van de uitvoeringsagenda zijn we in 2021 proactief het gesprek aangegaan met onze partners en inventariseerden we welke behoeften er waar speelden. Het regionale circulaire ecosysteem heeft eind 2021 de handen ineengeslagen en een voorstel ontwikkeld voor een regionaal circulair programma, waarmee meer efficiëntie wordt beoogd en het vergroten van de regionale slagkracht voor deze opgave.

5. MONITORING EN DOORONTWIKKELING

5.1 MONITOREN VAN DE ACTIVITEITEN

Het opgaveteam monitort jaarlijks de voortgang van de activiteiten genoemd in deze uitvoeringsagenda, ingebed in de begrotingscyclus. Daarmee krijgen we zicht in de mate waarin de eigen organisatie middels circulair denken en handelen meegaat in de maatschappelijke transitie en opgave. De evaluatie van de circulaire concernopgave in 2021 heeft geleid tot deze actualisatie van activiteiten voor 2022. Ook de voortgang van de activiteiten in 2022 wordt geëvalueerd, wat zal leiden tot een actualisatie van de uitvoeringsagenda voor 2023.

Het past in deze fase niet om voor de activiteiten in deze uitvoeringsagenda kwantitatieve effectindicatoren te ontwikkelen. In de eerste plaats laat een proces als bewustwording zich slecht vertalen naar cijfers, en in de tweede plaats beschikken we op dit moment niet over de noodzakelijke data om dit kwantitatief te benaderen. Wel zullen we aan de hand van deze uitvoeringsagenda een start maken met de ontwikkeling van prestatie-indicatoren met streefwaarden voor de genoemde activiteiten, waarbij wel dient te worden opgemerkt dat deze indicatoren slechts in beperkte mate iets kunnen aangeven over de impact, bijvoorbeeld op bewustwording of kennisopbouw, van activiteiten. Ook in IPO-verband wordt op dit onderwerp inmiddels de samenwerking gezocht. Het ligt in lijn van verwachting dat in 2022 interprovinciale stappen worden gezet voor het monitoren van circulaire ontwikkelingen.

Het meten van impact van circulaire interventies op bijvoorbeeld de reductie van abiotisch primair grondstoffengebruik en CO₂-uitstoot, is op dit moment nog niet goed mogelijk. Het meest logische aanknopingspunt voor dergelijke metingen zit in de gegevens, zowel in de verplichtingen als in de contracten, van onze inkoop en aanbestedingen. De afgelopen periode heeft de organisatie gewerkt aan de opbouw van een nieuw centraal contractmanagement systeem, waar expliciet aandacht is uitgegaan naar circulariteit. Duidelijk is dat het opnemen van circulariteit in dergelijke administratiesystemen zowel een technische als menselijke kwestie is. In 2022 is dan ook speciaal capaciteit aangetrokken om ervoor te zorgen dat de organisatie de juiste informatie gaat aanleveren in dergelijke managementsystemen, die daarvoor technisch zo zijn ontwikkeld dat dit ook mogelijk is. We streven ernaar het proces in 2022 verder in te kunnen richten, zodat we voor 2023 meer data in handen hebben over de stand van zaken en voortgang van onze circulaire aanbestedingen. Samenwerking tussen provinciale opdrachtgevers, onze inkoopafdeling, onze financiële administratie en databeheer, en het circulaire opgaveteam is daarbij cruciaal en ook in 2022 blijft dit onze nadrukkelijke aandacht houden.

³ Abiotische grondstoffen zijn mineralen (bijvoorbeeld grind, zout en fosfaat), metalen (zoals ijzererts en bauxiet) en fossiele grondstoffen (zoals aardgas en olie) die in de natuur voorkomen. Zie ook de *Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050*.

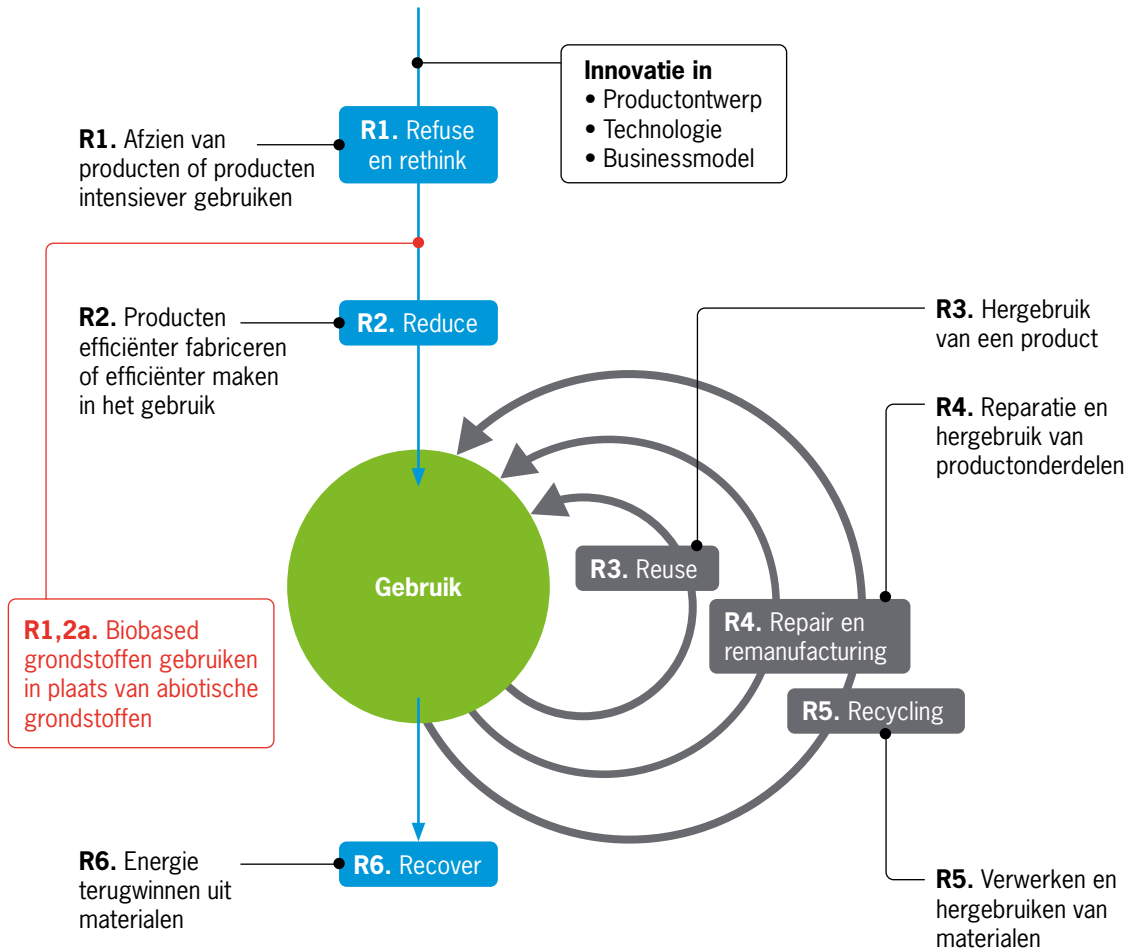
5.2 UITWERKING VISIES, DOELEN EN ACTIVITEITEN

In de doorontwikkeling van deze uitvoeringsagenda zal het opgaveteam ernaar streven de organisatie verder te brengen in de circulaire visie- en planvorming per beleidsthema. Onderdeel daarvan is het beter in beeld te brengen aan welk van de drie hoofddoelen (leveringszekerheid, milieudruk, toekomstbestendige economie) een doel of activiteit specifiek oogt bij te dragen, en welke provinciale rol daarvoor het meest effectief is. In bijbehorende circulaire beleidsvisie wordt toegelicht dat ondanks een behoefte aan uniformiteit om de beweging zijn kracht te laten behouden, de staat en snelheid van In de doorontwikkeling van deze uitvoeringsagenda zal het opgaveteam ernaar streven de organisatie verder te brengen in de circulaire visie- en planvorming per beleidsthema. Onderdeel daarvan is het beter in beeld te brengen aan welk van de drie hoofddoelen (leveringszekerheid, milieudruk, toekomstbestendige economie) een doel of activiteit specifiek oogt bij te dragen, en welke provinciale rol daarvoor het meest effectief is. In bijbehorende circulaire beleidsvisie wordt toegelicht dat ondanks een behoefte aan uniformiteit om de beweging zijn kracht te laten behouden, de staat en snelheid van het veranderproces kan verschillen per (deel)domein of productgroep. Het differentiëren van strategieën en operationele doelen vanwege het eigen transitiekarakter van verschillende beleidsvelden kent een Europese en landelijke trend, die wordt ingegeven door steeds specifiekere kennisontwikkeling van grondstoffen(gebruik). De provincie zal aansluiten bij de te verwachten voortschrijdende inzichten op dit gebied.

Wij zijn voornemens gaandeweg meer differentiatie van activiteiten en doelen toe te passen en aan te geven welke impact we met welke activiteiten willen realiseren. Dit kan bijvoorbeeld door het specificeren van activiteiten naar de hogere R-strategieën (Figuur 5), het aangeven vanuit welke rollen we verwachten effectief te kunnen sturen of ondersteunen per beleidsthema, en het aantonen van effect op winning, verwerking, gebruik of afval van producten. In deze eerste uitvoeringsagenda doen we de aanname dat de opgenomen activiteiten (in)direct bijdragen aan onze doelstellingen: (i) verbeterde leveringszekerheid van kritieke materialen, (ii) afname van de milieudruk, en (iii) een toekomstbestendige regionale economie.

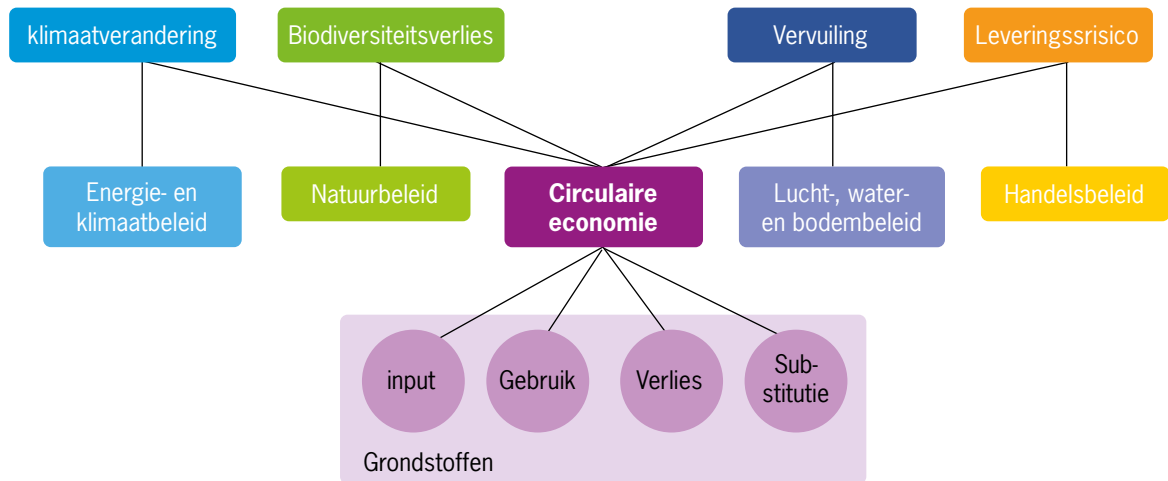
R-Ladder met strategieën van circulariteit

Figuur 5: De R-ladder van het PBL, met toevoeging van de R-strategie ‘biobased grondstoffen’ door de provincie Bron: PBL (2021), Mogelijke doelen voor een circulaire economie

Ook de Rijksoverheid heeft in 2021 hard gewerkt aan de ontwikkeling van een nationaal doelenproces. Daarvoor laat het Rijk zich onder andere adviseren door het Planbureau voor de Leefomgeving, die in 2021 in kaart heeft gebracht hoe circulariteit kan worden gepositioneerd ten opzichte van andere maatschappelijke opgaves (Figuur 6). Aanvullend worden op nationaal niveau de vijf transitieagenda's⁴ uitgewerkt naar productgroepen. De verwachting is dan ook dat het Rijk monitoring gaat ontwikkelen langs specifieke productgroepen. Wij volgen deze ontwikkeling nauwgezet, en kijken waar en wanneer het voor de provincie belangrijk is hierop aan te sluiten.

Figuur 6: Positionering circulaire economie ten opzichte van maatschappelijke opgaves en andere beleidsthema's
Bron: PBL (2021), Mogelijke doelen voor een circulaire economie

⁴ Te weten: 1. Circulaire Bouweconomie, 2. Kunststoffen, 3. Consumptiegoederen, 4. Maakindustrie, 5. Biomassa en Voedsel

